www.edcbmj.ir e-ISSN: 2345-5284

Education Strategies in Medical Sciences (ESMS)

Journal homepage: www.edcbmj.ir/en e-ISSN: 2345-5284

Baqiyatallah University of Medical Sciences

Presenting a Model for Promoting Students' Professional Ethics in Islamic Azad University of Tehran Province: A Mixed Study

1 Hamidreza Arasteh, 2 Reza Momenin, 3 Nader Gholi Ghorchian, 4 Parivash Jafari

[1] *Educational Administration Department, Faculty of Management, Kharazmi University, Tehran, Iran.*
[2] *Faculty of Management and Economics, Islamic Azad University, Research Sciences Branch, Tehran, Iran.*
[3] *Faculty of Management and Economics, Islamic Azad University, Research Sciences Branch, Tehran, Iran.*
[4] *Department of Higher Education, Faculty of Management and Economics, Islamic Azad University, Research Sciences Branch, Tehran, Iran.*

**Corresponding author:* Professor of Higher Education Administration, Faculty of Management, Educational Administration Department, Kharazmi University, Tehran, Iran, *Email:arasteh@khu.ac.ir*

Article Info

Keywords: *Professional ethics, Students, Islamic Azad University*

Abstract

Introduction: University students will play an important role in the professional development of the country in the future, and they should be familiar and train with professional ethical principles. The present research was conducted to present a model for promoting the professional ethics of students at Islamic Azad University of Tehran province, Iran.

Methods: A mixed research method was used to perform this study. In the qualitative section, with the purposeful sampling approach, interviews were conducted with 14 experts in the seminary and the university in order to design the research tool. In the quantitative section, using the multi-stage cluster method, 365 faculty members of Islamic Azad University were selected to respond to the questionnaires. In addition to the documentary and library methods, a researcher-made professional ethics questionnaire, including four individual, educational and research, organizational, and environmental factor with 95 questions, was used to collect information. A content analysis was used in the qualitative section. In the qualitative section, descriptive, exploratory and confirmatory factor analysis tests were used.

Results: The results showed that the average variance index for each individual factor (0.503) educational and research (0.0527) organizational (0.523) and environmental (0.588) with a confidence level of 0.99 were effective in promoting students' professional ethics in Islamic Azad University.

Conclusion:The most important individual, organizational, educational and research, and environmental factors of effectiveness according to the amount of t value on the promotion of student professional ethics are listed below :

1 -(Individual) Adherence to religious values, fairness, justice and honesty and having intelligence and moral sensitivity and aware of the impact of their performance on others .2 - (Educational and research) Creating a suitable environment for teaching, learning and improving scientific, social and research skills, seriousness of professors in evaluating and accuracy in students' moral behavior .3 -(Organizational) compiling a charters and ethical codes and emphasizing its observance by principals, professors & students and creating an atmosphere of appreciation for appropriate actions and supporting students' adherence to professional ethics.

4- (Environmental) Adhering to the law and regulations of social, cultural and economic and serious attention to the principles of proper family upbringing and moral education from primary school.

Copyright © 2020, Education Strategies in Medical Sciences (ESMS). This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-28]

مجله راهبردهای آموزش در علوم پزشکی
دوره ۱۶، شماره ۲، ۱۴۰۲
صفحات: ۱۹۰-۲۰۱

ارائه مدل ارتقای اخلاق حرفه ای دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی استان تهران: مطالعه ای ترکیبی

حمید رضا آراسته [*۱]، رضا مومنین [۲]، نادر قلی قورچیان [۳]، پریوش جعفری [۴]

[۱] گروه مدیریت آموزشی، دانشکده مدیریت، دانشگاه خوارزمی، تهران ایران
[۲] گروه مدیریت آموزش عالی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران
[۳] گروه مدیریت آموزش عالی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران
[۴] گروه مدیریت آموزش عالی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران

*نویسنده مسوول: استاد مدیریت آموزش عالی، گروه مدیریت آموزشی، دانشکده مدیریت، دانشگاه خوارزمی، تهران ایران. ایمیل: arasteh@khu.ac.ir

چکیده

مقدمه: دانشجویان دانشگاه در پیشرفت حرفه ای آینده کشور نقش مهمی دارند و باید با اصول اخلاقی حرفه ای آشنا و آموزش ببینند. پژوهش حاضر با هدف ارائه مدلی برای ارتقای اخلاق حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی استان تهران انجام شد.

روشها: از روش ترکیبی برای انجام دادن این پژوهش استفاده شد. در بخش کیفی با رویکرد نمونه‌گیری هدفمند، با ۱۴ نفر از خبرگان حوزه و دانشگاه و به منظور کمک به طراحی ابزار تحقیق مصاحبه انجام شد. در بخش کمّی با استفاده از روش خوشه‌ای چند مرحله‌ای تعداد ۳۶۵ نفراز اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی جهت پاسخ به پرسشنامه انتخاب شدند. برای جمع‌آوری اطلاعات در خصوص ادبیات پژوهش، مبانی نظری و تعاریف علاوه بر روش اسنادی و کتابخانه‌ای در مبحث میدانی از پرسشنامه اخلاق حرفه‌ای محقق ساخته شامل عوامل فردی، آموزشی و پژوهشی، سازمانی و محیطی با ۹۵ سوال استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در بخش کیفی از تحلیل محتوا و در بخش کمی از آزمون های توصیفی و تحلیل عاملی تائیدی استفاده گردید.

یافته‌ها: نتایج نشان داد شاخص میانگین واریانس هر کدام از عوامل فردی(۰/۵۰۳) آموزشی و پژوهشی(۰/۵۲۷) سازمانی(۰/۵۲۳) و محیطی(۰/۵۸۸) با سطح اطمینان ۰/۹۹ در ارتقای اخلاق حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی مؤثر بودند.

نتیجه‌گیری: مهمترین عوامل موثرفردی،سازمانی،آموزشی‌و پژوهشی،محیطی با توجه به مقدار t value برارتقای اخلاق حرفه‌ای دانشجویی

۱- (فردی)پایبند به رعایت ارزش های مذهبی ، انصاف ،عدالت و صداقت وداشتن هوش و حساسیت اخلاقی و آگاه از تاثیر عملکرد ما بر دیگران. ۲ -(آموزشی و پژوهشی) ایجاد محیط مناسب یاددهی ،یادگیری و ارتقائ مهارت های علمی ،اجتماعی و پژوهشی ،جدیت استادان در ارزشیابی و دقت در رفتار اخلاقی دانشجویان . ۳-(سازمانی) تدوین منشور و کدهای اخلاقی‌و تاکید بررعایت‌آن از سوی مدیران ،استادان و دانشجویان‌دانشگاه و ایجاد فضای تقدیر از اقدامات شایسته وحمایت از پایبندی دانشجویان به اخلاق حرفه ای. ۴- (محیطی) پایبند نمودن به رعایت قانون و مقررات اجتماعی ، فرهنگی ،اقتصادی و توجه جدی به اصول تربیت صحیح خانواده و آموزش اخلاق از مقطع دبستان

واژگان کلیدی: اخلاق حرفه‌ای، دانشجویان، دانشگاه آزاد اسلامی

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-28]

مقدمه

اخلاق، با ارائه معیارهایی از خوبی‌ها و بدی‌ها، باید و نباید، مسیر جامعه و انسان را به سوی کسب فضیلت، کمال و سعادت سوق می‌دهد. با رعایت این معیارها، انسان و جامعه در مسیر رشد و کمال قرار می‌گیرد. اخلاق دارای خاستگاه‌های دینی و عرفی است که خاستگاه عرفی متأثر از فرهنگ، تاریخ و سایر پدیده-های اجتماعی است. در واقع بین این مفاهیم و پدیده‌های اجتماعی تعامل دائمی وجود دارد. به طوری‌که در طول زمان سبب رشد و تکامل جامعه در اصول، ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی شده، درنتیجه الگوهای موجه و قابل‌قبول رفتار فردی و جمعی را تشکیل خواهد داد. [۱]

اخلاق دارای گونه‌های متفاوتی از جمله فلسفی، اجتماعی، سیاسی، سازمانی، آموزشی، حرفه‌ای و... است. اما اخلاق حرفه-ای می‌تواند در اکثر انواع اخلاق نافذ باشد. لذا با عنایت به شاکله کلی این نوع از اخلاق که مجموعه‌ای از اصول و استانداردهای سلوک بشری است، قادر است رفتار افراد و گروه-ها را تعیین نماید. درحقیقت اخلاق حرفه‌ای یک فرایند تفکر عقلانی است و هدف آن، تحقق این امر است که در سازمان چه ارزش‌هایی را چه موقع باید حفظ و اشاعه نمود. [۲] درعین حال می‌تواند به میزان بسیار چشمگیری سازمان را جهت کاهش تنش‌ها و توفیق در تحقق اهداف یاری رساند. لذا داشتن اخلاق حرفه‌ای در سازمان‌ها به منزله یک مزیت رقابتی مطرح می‌باشد [۳] برای دستیابی به این مزیت باید اهداف سازمان شناخته شود.

با توجه به اینکه موضوع آموزش با پیشرفت‌های شگرف بشریت ارتباط مستقیم دارد، یکی از مهمترین و اساسی‌ترین سازمان-های عهده‌دار برنامه‌ریزی و آموزش برای همه افراد از جمله دانشجویان و استادان، سازمان‌های آموزشی هستند. همچنین، شناخت ابعاد و مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای در میان دانشجویان موجب پیشرفت و ارتقاء مفهوم آموزش و افزایش بهره‌وری می-شود به گونه‌ای که هرچه نظام آموزشی دارای کیفیت بالاتری باشد، نتایج مثبت آن بهتر به جامعه خواهد رسید. همچنین اخلاق از جمله مباحث مهم علمی و فلسفی است که از گذشته تا کنون همواره مورد بررسی و تحقیق علاقمندان بوده است. در هر عرصه‌ای که انسان دست به رفتار و فعالیت می‌زند، بدون تردید اخلاق و ارزش‌های اخلاقی سهم قابل توجهی را در جهت‌دهی رفتار وی ایفا می‌کند. یکی از عرصه هایی که معیارها و ارزش‌های اخلاقی نقش غیرقابل انکاری را در تصمیم‌گیری‌ها و رفتارهایی نهایی افراد ایفا می‌کند، عرصه تحصیل علم و دانش است. در عرصه تحصیل افراد همواره با تقاضاهای مختلفی رو به رو هستند که باید آنها را با تصمیم‌گیری متناسب با شرایط خود اجابت نمایند. بخش قابل توجهی از این تصمیمات، مبتنی بر اصول اخلاقی که افراد در مسیر رشد خود آنها را کسب نموده‌اند، هستند. برای نمونه دانشجویان به اشکال مختلف با موقعیت‌ها و تقاضاهایی در محیط دانشگاه مواجه هستند که در آنها، رفتارهای مختلف اخلاقی و غیراخلاقی از خود نشان می‌دهند. در چنین عرصه‌ای، منظور از اخلاق دانشگاهی آن است که تا چه اندازه فرد اعمال و اقدامات خود را بر مبنای ارزش‌هایی نظیر صداقت، تکیه بر تلاش شخصی، عدم سوء استفاده از دسترنج و زحمات دیگران، انجام رفتارهای نوع دوستانه و خداپسندانه با دیگران و رعایت شأن و احترام دیگران انجام می دهد و در ارتقاء صلاحیت علمی و عملی به طور مداوم می‌کوشد و مقررات حرفه‌ای و دستورالعمل‌های اخلاقی را رعایت می‌کند[۴۳] از سوی دیگر انتقال و ترویج ارزش‌های اخلاقی، علمی و فرهنگی بین دانشجویان و شکوفا ساختن توانایی‌های فردی و اجتماعی آنان و کمک به رشد شخصیتی، عاطفی و رفتاری را می‌توان از جمله وظایف دانشگاه‌ها دانست (۵)اگر چه اصول و ارزش‌های انسانی و رفتارهای اخلاقی در سازمان‌های آموزشی به خصوص در دانشگاه‌ها از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند، اما بر اساس نظر اعضای هیئت علمی، دانشجویان، مدیران و سیاست‌گذاران آموزش عالی، اخلاق حرفه‌ای علمی در ایران وضعیتی بحث برانگیز دارد [۶] در عصر حاضر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی به عنوان حساس‌ترین سازمان‌های موجود بیش از سایر سازمان‌ها نیازمند پرداختن به اصول اخلاقی در حوزه حرفه و رسالت خود هستند. به طور کلی می‌توان گفت که در سال‌های اخیر اخلاق حرفه‌ای به طور عام و اخلاق حرفه‌ای آموزش به طور خاص در میان دانشجویان و محققان مورد توجه قرار گرفته است. در سطح جهان بسیاری از دانشگاه‌ها آیین‌نامه‌هایی با عنوان کدهای اخلاق تدوین نموده‌اند که تعریفی از رفتار قابل قبول و چارچوب مسئولیت‌های حرفه‌ای اعضاء ارائه می‌کند و استانداردهای اجرای کار را ارتقاء می‌بخشد و همچنین الگویی مناسب برای ارزیابی عملکرد ارائه می‌کند و به معرفی هویت و شخصیت حرفه‌ای اعضاء کمک می‌کند. بر این اساس اعضای هیئت علمی و دانشجویان مؤظف به رعایت ارزش‌های اخلاقی، تکالیف و حقوق مدون گردیده‌اند. تا جایی که تخطی از این اصول پیگردهای اجرایی از سوی مسئولین را به همراه خواهد داشت (۷) همچنین شناخت فلسفه مفاهیم اصلی و الگوها و سرمشق‌های همه حرفه‌ها در جامعه و سازمان‌ها حائز اهمیت‌اند تا براساس آن مفاهیم، بتوان برنامه عملی برای هر نوع حرفه‌ای ارائه داد. این امر گام‌های اولیه عملی نمودن فلسفه حاکم بر حرفه‌ها محسوب می‌ش[۸] کیفیت برون‌داد دانشگاه‌ها و ارتقاء

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-28]

نقش حرفه‌ای فارغ التحصیلان در جامعه منوط به رعایت و توجه جدی به اخلاق حرفه‌ای ارکان آموزش عالی و دانشگاه‌ها خواهد بود. زیرا آنان نقش برجسته‌ای در این امر دارند. هدف نهایی این پژوهش ارائه مدلی برای ارتقای اخلاق حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی استان تهران بود.

روش ها

این تحقیق از لحاظ هدف کاربردی می‌باشد و از آنجا که از مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته (کیفی) و پرسشنامه(کمی) استفاده شده است، می‌توان گفت ترکیبی است .جامعه و نمونه پژوهش: پس از مطالعه متون گوناگون در زمینه اخلاق حرفه ای در بخش کیفی با رویکرد نمونه گیری هدفمند ۱۴نفر از خبرگان حوزه و دانشگاه که در زمینه اخلاق حرفه‌ای دانشجویان صاحبنظر بوده و با ادبیات موضوع، آشنایی داشتند–انتخاب و در نهایت ۱۲ مصاحبه ۲۰ تا ۳۵ دقیقه ای با سوالات نیمه باز انجام شد. سؤالات مربوط به مصاحبه، به شرح زیر بود:۱–اخلاق حرفه ای دانشجویی چه ویژگی هایی دارد و مؤلفه های اصلی آن کدامند؟

۲–آیا هر کدام از مؤلفه های تاثیرگذار فردی، آموزشی و پژوهشی، سازمانی)، محیطی(اقتصادی،سیاسی،فرهنگی)در الگوی اخلاق حرفه ای دانشجویی نقش دارند؟ اگر دارند چگونه؟

۳–به‌نظرشماعوامل‌مطرح‌شده‌فردی،آموزشی‌وپژوهشی،سازمانی محیطی(اقتصادی،سیاسی،فرهنگی)شامل چه نکاتی است ؟

در بخش کمی پژوهش از تعداد ۵۹۲۱ نفر اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی در ۳۳ واحد استان تهران در سال ۱۳۹۷ که مشغول به کار بودند، طبق جدول مورگان فقط ۳۶۰ نمونه کافی بود . برای بالا بردن دقت، ۴۰۰ پرسشنامه برای اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی در شهر تهران ارسال گردید. با پیگیری‌های مستمر تعداد ۳۷۸ پرسشنامه دریافت و پس از پیش پردازش‌های لازم ۳۶۵ پرسشنامه کامل برای تجزیه و تحلیل مناسب تشخیص داده شد.

ابزارهای پژوهش: از مصاحبه نیمه ساختار یافته برای تکمیل مدل اولیه به روش کدگذاری داده‌های کیفی استفاده شد. پس از آن پرسشنامه با هدف اخذ تأیید خبرگان درخصوص فلسفه و اهداف مدل، مبانی نظری و ارزیابی و بازنگری ابعاد، مؤلفه و شاخص‌ها در اختیار آنها قرارگرفت. پرسشنامه نهایی مرکب از چهار محور اصلی عوامل تأثیرگذار فردی(سوالات۱–۴۳)، آموزشی و پژوهشی(سوالات ۴۴–۶۵)، سازمانی(۶۶–۸۸) و محیطی(۸۹–۹۵) که ابعاد و عوامل ارتقای اخلاق حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی استان تهران را شناسایی می-کرد.

برای سنجش روایی محتوایی[1] پرسشنامه باید مشخص گردد که تا چه اندازه آیتم‌های مربوط به هر یک از مؤلفه‌های ارتقای اخلاق حرفه‌ای دانشجویان به صورت فردی یا جمعی، ابعاد اصلی و مهم آن سازه را اندازه‌گیری می‌نماید. اکثر آیتم‌های بکاررفته در تحقیق حاضر آنهایی هستند که قبلاً توسط محققان و صاحبنظران تحقیقات طراحی اخلاق حرفه‌ای به کرات مورد استفاده قرار گرفته بود. از این رو می‌توان بیان داشت که از اعتبار محتوا برخوردار هستند. با وجود این، به ویژه در مورد سازه‌ها و ابعادی که به سبب شرایط خاص ایران و دانشگاه آزاد اسلامی ممکن بود تغییراتی در آن صورت پذیرد از صاحبنظران (استادان راهنما و مشاور و از خبرگان) درخواست شد در مورد روایی محتوایی و صوری پرسشنامه قضاوت نمایند. بدین منظور از شاخص نسبت روایی محتوایی لاوشه[2] استفاده گردید. حداقل مقدار قابل قبول برای شاخص روایی محتوایی[3] برابر با ۰/۷۹ بود که در نهایت پرسشنامه مذکور مورد تأیید قرار گرفت با توجه به اینکه تمامی ضرایب بیشتر از ۰/۷۹ بود هیچ سؤالی حذف نگردید. برای تعیین پایایی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. شاخص میانگین واریانس استخراج شده مشخص کرد که تمام سازه‌های مورد مطالعه بالاتر از ۰/۵ هستند (جدول ۱).

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها با توجه به ماهیت کیفی اطلاعاتی که از مصاحبه‌ها بدست‌آمده و استخراج مفاهیم مشابه در آنها از روش کدگذاری داده‌های کیفی استفاده شد. در بخش کمی، داده‌های پژوهش با استفاده از نرم افزار آماری $SPSS_{24}$ مورد تحلیل قرار گرفت. داده‌ها با استفاده از روش «تحلیل عاملی» و نرم افزار PLS تحلیل و عوامل و گویه‌های مدل مشخص گردید.

جدول شماره ۱:پایایی پرسشنامه سنجش اخلاق حرفه ای دانشجویان

عوامل	شاخص میانگین واریانس(AVE)	CR	آلفای کرومباخ
عوامل فردی	۰/۵۰۳	۰/۹۷۰	۰/۹۶۸
عوامل سازمانی	۰/۵۲۳	۰/۹۴۸	۰/۹۴۳
عوامل آموزشی و پژوهشی	۰/۵۲۷	۰/۹۵۶	۰/۹۵۱
عوامل محیطی	۰/۵۸۸	۰/۹۰۸	۰/۸۸۱

1 Content Validity
2 Lawshe
3 Content Validity Index

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-28]

یافته ها

به منظور تحلیل ساختار پرسشنامه و کشف عوامل تشکیل دهنده هر سازه از تحلیل عامل تأییدی استفاده شد. نتایج بارهای عاملی متغیرهای تحقیق در جداول پایین خلاصه شده‌اند. تمامی مقادیر بارهای عاملی از ۰/۴ بیشتر حفظ شدند. همچنین مقادیر محاسبه شده t برای هر یک از بارهای عاملی هر نشانگر با سازه یا متغیر پنهان خود بالای ۱/۹۶ است(سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵شده‌است). لذا می‌توان همسویی سؤالات پرسشنامه برای اندازه‌گیری مفاهیم را در این مرحله معتبر نشان داد. در واقع نتایج نشان می‌دهد آنچه پژوهشگران توسط سؤالات پرسشنامه قصد سنجش آنها را داشته‌اند توسط این ابزار محقق شده است. لذا روابط بین سازه‌ها یا متغیرهای پنهان قابل استناد است.

جدول ۲ . عوامل فردی اخلاق حرفه ای در میان دانشجویان

سوال	متغیر آشکار	بار عاملی	آماره تی	سوال	متغیر آشکار	بار عاملی	آماره تی
۱	داشتن‌ارزش‌های معنوی	۰/۷۴۹	۵/۰۸۶	۱۶	برخورداری‌از مهارت‌های- تصمیم‌گیری	۰/۹۳۷	۱۲/۵۵۴
۲	دوری جستن از رذائل	۰/۵۴۶	۷/۱۱۴	۱۷	داشتن هوش اخلاقی	۰/۷۱۲	۱۴/۲۱۸
۳	آموزش اخلاق	۰/۵۹۶	۷/۷۰۴	۱۸	حساسیت‌اخلاقی	۰/۶۷۵	۱۱/۰۷۲
٤	صادق بودن	۰/۶۸۷	۱۰/۳۳۱	۱۹	نگرش مثبت به اخلاق حرفه‌ای	۰/۷۰۴	۱۱/۶۵۶
۵	انصاف داشتن	۰/۷۷۰	۱۵/۶۲۳	۲۰	تعقل و تدبرافراد	۰/۷۳۷	۱۵/۵۸۳
٦	توجه به هنجارهای اجتماعی	۰/۶۷۸	۱۰/۰۶۱	۲۱	دلبستگی به کار	۰/۹۲۸	۷/۲۶۹
۷	اعتقادبه‌کاربردی کردن علم	۰/۶۷۶	۱۱/۸۰۷	۲۲	ارتقای‌مهارت‌های فردی	۰/۷۲۰	۱۴/۷۵۳
۸	توجه به منافع عمومی	۰/۶۵۰	۱۰/۸۶۷	۲۳	شجاعت و جسور بودن در برابر مشکلات	۰/۶۲۱	۸/۶۴۲
۹	توجه به ارزش‌های انسانی	۰/۶۶۷	۹/۸۷۹	۲۴	سعه صدرو صبوری در برابر مشکلات	۰/۹۰۴	۱۴/۸۰۳
۱۰	اهمیت دادن به ایثار	۰/۶۵۹	۱۱/۹۵۱	۲۵	داشتن صلاحیت و تجربه فردی	۰/۵۹۶	۹/۲۴۱
۱۱	مسئولیت پذیری	۰/۶۴۷	۹/۳۰۳	۲۶	داشتن حس نوع دوستی	۰/۶۴۳	۸/۷۳۴
۱۲	خودکارآمدی	۰/۶۵۰	۹/۵۸۶	۲۷	داشتن فرهنگ پاسخگویی	۰/۷۴۳	۱۲/۲۸۳
۱۳	ملاک‌های شخصیت انسانی	۰/۶۶۰	۱۰/۲۸۱	۲۸	رعایت منزلت اجتماعی	۰/۷۴۲	۱۵/۳۶۵
۱٤	تحصیل‌دررشته مورد علاقه	۰/۷۶۴	۷/۸۷۳	۲۹	استقلال‌عمل و بی‌طرفی	۰/۶۷۰	۹/۶۲۴
۱۵	توانایی ارتباط مؤثر با استادان	۰/۵۷۳	۷/۵۰۰	۳۰	تعهد کاری نسبت به وظایف حرفه‌ای	۰/۷۶۰	۱۳/۵۵۱
۳۱	تعهدبه وجدان کاری	۰/۶۵۰	۸/۵۸۰	۳۸	سازگاری و انعطاف‌پذیری	۰/۶۱۷	۹/۹۶۷
۳۲	پای‌بندی‌به‌درستکاری	۰/۶۶۹	۱۰/۵۳۴	۳۹	تعهد به کدهای اخلاق حرفه‌ای	۰/۹۱۷	۱۱/۹۶۵
۳۳	پرهیز از هر گونه رفتار غیر حرفه‌ای	۰/۶۶۷	۹/۲۴۳	۴۰	پرهیز از هر نوع اهمال کاری	۰/۵۹۹	۸/۳۸۹
۳٤	نظم پذیری	۰/۶۹۰	۱۰/۹۰۴	۴۱	آموزش‌اخلاق حرفه‌ای در برنامه درسی	۰/۶۶۴	۱۱/۲۴۰
۳۵	تعمیم صداقت علمی درهمه ابعاد	۰/۷۱۵	۱۱/۸۹۳	۴۲	استفاده از منابع درسی مناسب در اخلاق حرفه‌ای	۰/۶۹۱	۱۲/۵۵۳
۳٦	پرهیزازمدرک‌گرایی	۰/۸۵۲	۸/۹۱۶	۴۳	توجه به نیازهای بازار کار	۰/۵۶۷	۶/۲۰۵
۳۷	فرصت‌طلبی نامطلوب	۰/۸۶۰	۵/۷۴۶				

نتایج تحلیل عاملی مندرج در جدول ۳ نشان می‌دهد که تمامی شاخص‌های مربوط به عوامل پژوهشی و آموزشی از مقادیر تی (بیشتر از ۱/۹۶) و بار عاملی (بیشتر از ۰/۴) مورد قبولی برخوردارند و برای عوامل پژوهشی و آموزشی شاخص‌های مناسبی محسوب می‌شوند.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-28]

جدول ۳. عوامل پژوهشی و آموزشی اخلاق حرفه‌ای در میان دانشجویان

سوال	متغیر آشکار	بار عاملی	آماره تی	سوال	متغیر آشکار	بار عاملی	آماره تی
٤٤	اتکاءبه‌توانمندی خود	۰/۷۷۳	۱۸/۸۲۹	۵۵	رعایت مستند سازی پژوهش	۰/۷۶۳	۱۵/۸۲۰
٤٥	آگاه نمودن از سوء رفتار علمی	۰/۵۹۲	۷/۶۴۰	۵۶	تأثیر پذیری مثبت از پژوهش های اخلاقی	۰/۷۹۸	۲۱/۱۸۱
٤٦	تأکید بر مطالعه مستمر	۰/۶۲۱	۷/۶۲۹	۵۷	تأثیرروش‌تدریس استادان	۰/۷۰۴	۱۲/۴۹۹
٤٧	پرهیرازرونویسی	۰/۷۵۱	۱۶/۲۰۵	۵۸	ناتوانی‌علمی و عملی از ضعف آموزشی دانشگاه	۰/۶۲۸	۸/۴۳۸
٤٨	نظم پذیری در تمامی شئونات آموزشی	۰/۷۴۷	۱۲/۰۱۴	۵۹	رعایت مصالح عمومی کشور	۰/۶۷۱	۱۱/۰۸۹
٤٩	همکاری با دانشجویان کوشا	۰/۷۹۹	۱۹/۹۹۱	۶۰	پرهیزازخودمحوری در ارائه نتایج پژوهش	۰/۷۵۴	۱۵/۵۶۷
٥٠	شرکت در فوق برنامه‌های علمی و عملی	۰/۵۹۰	۷/۵۸۲	۶۱	حفظ حریم حقوقی پژوهشگران	۰/۷۴۷	۱۳/۷۸۱
٥١	ارائه بازخورد سازنده	۰/۷۴۳	۱۴/۷۲۸	۶۲	رسالت و اهداف دانشگاه	۰/۶۸۶	۸/۵۶۶
٥٢	تشویق وتنبیه به جا	۰/۷۹۳	۱۴/۴۷۱	۶۳	تأثیر فرهنگ دانشگاهی برپژوهش	۰/۷۱۳	۱۴/۱۵۵
٥٣	تعهد نسبت به انجام پژوهش	۰/۷۹۱	۲۲/۹۱۰	۶۴	چگونگی رفتارهای مدیریتی	۰/۶۵۴	۱۱/۳۵۴
٥٤	داشتن‌علاقه فردی به پژوهش	۰/۷۱۳	۱۵/۳۳۸	۶۵	چگونگی رفتار کارمندان	۰/۸۶۸	۲۸/۱۸۳

نتایج تحلیل عاملی مندرج در جدول ۴ نشان می دهد که تمامی متغیرهای مربوط به عوامل سازمانی از مقادیر تی (بیشتر از ۱/۹۶) و بار عاملی (بیشتر از ۰/۴) مورد قبولی برخوردارند و برای عوامل سازمانی شاخص‌های مناسبی محسوب می شوند.

جدول شماره ٤. نتایج عوامل سازمانی اخلاق حرفه‌ای درمیان دانشجویان

سوال	متغیر آشکار	بار عاملی	آماره تی	سوال	متغیر آشکار	بار عاملی	آماره تی
٦٦	تدوین منشور وکدهای اخلاقی	۰/۸۶۶	۵/۰۵۳	۷۸	نوع نگرش استادان به صداقت علمی دانشجویان	۰/۶۶۸	۱۱/۱۷۰
٦٧	ایجاد محیط یاددهی یادگیری	۰/۷۵۴	۱۸/۰۸۹	۷۹	ارتقای مهارت کار جمعی	۰/۶۴۷	۸/۱۵۹
٦٨	امکان بهره‌گیری از تجهیزات	۰/۷۹۵	۲۰/۴۸۲	۸۰	پای‌بندی مسئولان به مقررات	۰/۶۴۹	۹/۹۲۳
٦٩	ارتقای مهارت‌های اجتماعی	۰/۷۳۵	۱۳/۴۸۳	۸۱	توجه به مشکلات دانشجویی	۰/۶۸۸	۱۱/۲۱۶
٦٩	ارزشیابی مستمر استادان در نحوه کلاس داری	۰/۶۴۹	۱۰/۳۶۸	۸۲	جامعه‌پذیری علمی بین استاد و دانشجو	۰/۶۵۱	۹/۹۹۶
٧١	ارزشیابی مستمر نحوه تدریس	۰/۶۹۷	۱۴/۲۸۷	۸۳	حفظ قداست دانشگاه توسط ذینفعان	۰/۶۲۹	۱۰/۰۰۳
٧٢	ارزشیابی مستمر دررفتار دانشجویان	۰/۶۸۴	۱۳/۳۱۷	۸۴	نهادینه‌شدن فرهنگ شایسته - سالاری	۰/۶۲۷	۹/۹۵۸
٧٣	مدیریت‌زمان توسط استادان	۰/۷۶۷	۲۱/۳۴۳	۸۵	عوامل محیطی	۰/۵۹۷	۶/۹۵۴
٧٤	تسهیل‌در اجرای قوانین دانشگاه	۰/۷۰۲	۱۴/۰۲۲	۸۶	تأثیر فرهنگ خانوادگی	۰/۸۰۲	۵/۸۴۴
٧٥	نوع تعامل استادان با هم	۰/۷۳۵	۱۶/۷۳۴	۸۷	استفاده صحیح از تکنولوژی	۰/۶۰۹	۹/۴۰۰
٧٦	نوع تعامل استادان با دانشجویان	۰/۸۱۰	۱۱/۴۳۸	۸۸	تأثیر شرایط بازار کسب و کار	۰/۸۵۱	۱۱/۲۹۳
٧٧	رعایت عدالت‌در نمره‌دهی	۰/۶۹۴	۱۴/۲۰۸				

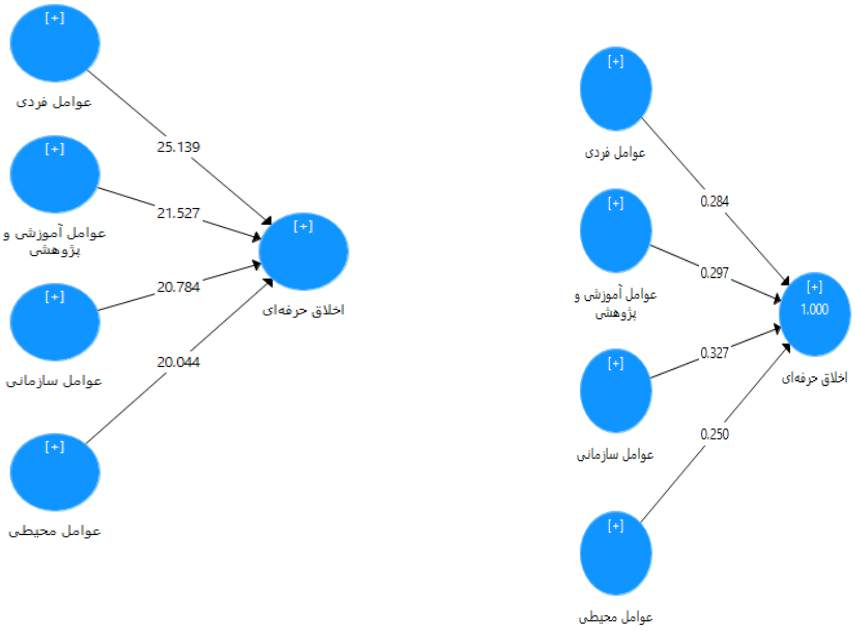
نتایج تحلیل عاملی مندرج در جدول ۵نشان می‌دهد که تمامی متغیرهای مربوط به عوامل محیطی از مقادیر تی (بیشتر از ۱/۹۶) و بار عاملی (بیشتر از ۰/۴) مورد قبولی برخوردارند و برای ساختار سازمانی شاخص‌های مناسبی محسوب می‌شوند.

جدول شماره ۵. عوامل محیطی اخلاق حرفه‌ای درمیان دانشجویان

سوال	متغیر آشکار	بار عاملی	آماره تی
۸۹	**نهادینه سازی اخلاق در ابتدایی و متوسطه**	۰/۶۷۸	۸/۳۷۰
۹۰	**رفع موانع فیزیکی روانی در کار**	۰/۷۶۱	۱۶/۶۸۹

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-28]

۹۱	**توازن بین انتظارات و اختیارات**	۰/۸۰۲	۲۴/۶۳۴
۹۲	**ایجاد فضای قدردانی**	۰/۶۷۱	۱۰/۸۲۰
۹۳	**عوامل اقتصادی**	۰/۸۲۶	۱۶/۷۰۲
۹٤	**عوامل سیاسی**	۰/۷۶۶	۱۵/۳۸۷
۹۵	**عوامل‌فرهنگی**	۰/۸۴۴	۲۸/۴۲۷

شکل ۲. مدل معادلات ساختاری در حالت تخمین ضرایب مسیر و مقادیر تی ولیو در حالت معناداری

بررسی معیارهای شاخص برازش مدل مانند R^2 با مقدار ۰/۸۱۰، Q2 با مقدار ۰/۷۱۶، معیار افزونگی ۰/۷۳۴، شاخص GOF با مقدار ۰/۷۳۴ نشان داده‌اند که مدل از برازش خوبی با داده‌ها برخوردار بوده است. با توجه به ضریب مسیر ۰/۲۸۴ و همچنین آماره t به مقدار ۲۵/۱۳۹ می‌توان گفت عوامل فردی در سطح اطمینان ۹۹ درصد در شکل‌گیری اخلاق حرفه‌ای سهم معناداری دارد. با توجه به ضریب مسیر ۰/۲۹۷ و همچنین آماره t به مقدار ۲۱/۵۲۷ همچنین می توان گفت عوامل آموزشی و پژوهشی در شکل‌گیری اخلاق حرفه‌ای سهم معناداری دارد. با توجه به ضریب مسیر ۰/۳۲۷ و همچنین آماره t به مقدار ۲۰/۷۸۴ می توان گفت عوامل سازمانی در شکل‌گیری اخلاق حرفه‌ای سهم معناداری دارد. با توجه به ضریب مسیر ۰/۲۵۰ و همچنین آماره t به مقدار ۲۰/۰۴۴ می توان گفت عوامل محیطی در شکل‌گیری اخلاق حرفه‌ای سهم معناداری دارد.

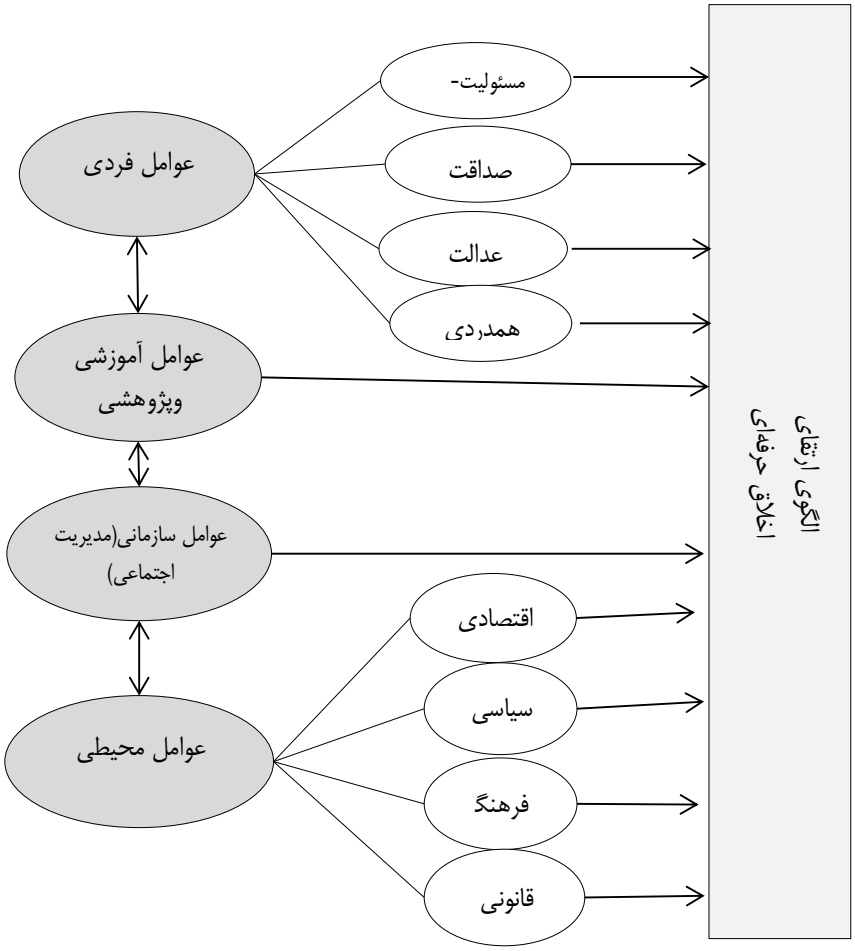
بحث

پژوهش حاضر تحت عنوان «ارائه مدلی برای ارتقای اخلاق حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی استان تهران» انجام شد تا با بررسی دیدگاه‌های صاحب نظران و اساتید به شناخت و رعایت استانداردهای اخلاق حرفه‌ای در رابطه با کیفیت سیستم آموزشی و نظام آموزش عالی و نقش آنان در بهبود و ارتقای جایگاه آموزش عالی به سبب برونداد فارغ‌التحصیلان شایسته با حفظ اصول اخلاق حرفه‌ای نقشی اساسی در بروز و نمو بهینه تمامی پدیده‌های اجتماعی داشته باشند. برمبنای این الگو حوزه-های مختلف اخلاق حرفه‌ای همچون حوزه فردی، آموزشی، سازمانی و محیطی مورد توجه قرارگرفته، تعهد و التزام مدیران و کارکنان و فارغ التحصیلان را به رعایت اصول و قواعد اخلاقی جلب می‌نماید. با توجه به اینکه هدف تحقیق حاضر ارائه مدلی برای ارتقای اخلاق حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی استان تهران بود در ابتدا پیشینه تحقیق به طور دقیق مورد بررسی قرار گرفت. یافته‌های حاصل از مرور پیشینه موضوع نیز عوامل متنوعی را برای ارتقای اخلاق حرفه‌ای بدست می‌دهد که در ادامه به برخی از وجوه اشتراک نتایج مطالعات با مطالعه حاضرمی‌پردازیم. نتایج این پژوهش با نتایج مطالعاتی الکساندر [۱۹] کلانتری [۱۳]، کاووسی[۱۴] در تأثیرگذاری عوامل فردی، سازمانی و محیطی بر ارتقای اخلاق حرفه‌ای همخوانی دارد. همچنین نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش کافمن [۲۱]قاسم‌زاده و همکاران [۱۵] در تأثیرگذاری عوامل فردی،

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-28]

آموزشی و پژوهشی، سازمانی و محیطی بر ارتقای اخلاق حرفه‌ای دانشجویان همخوانی دارد. نتایج این پژوهش با نتایج مطالعات قنبری[] و میرکمالی [۱۷] تأثیر توجه به استانداردهای اخلاق حرفه‌ای بر بهبود کیفیت نظام آموزشی عالی همسو است.

همچنین یافته‌های این پژوهش با مطالعات جک‌لینگ و همکاران [۲۲] اولیری [۲۳] کرمیس[۲۴] و راکرت [۲۵] در حوزه مذهب همخوانی دارد .و درمتغیرهای فردی با یافته‌های کیش گافارت، هریسون و ترووینو[۲۶] مطابقت دارد.

شکل ۳. مدل نهایی ارتقای اخلاق حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی استان تهران

نتایج مربوط به بررسی سؤال اصلی پژوهش یعنی ابعاد و مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای نشان داد که این مفهوم متشکل از مؤلفه‌های فردی، مؤلفه‌های آموزشی و پژوهشی، مؤلفه‌های سازمانی، و مؤلفه‌های محیطی بوده است. این یافته‌ها با نتایج پژوهش قاضی و همکاران [۲۷]، باب الحوائجی و قربانی [۲۸]، کلانتری[۱۳]، نکاوند [۲۹]، عباس‌زاده و همکاران [۳۰]، کاووسی و شاهعلی[۱۴]، عباس‌زاده و مصباحی[۳۱]، مایر[۳۲]مادلین شولتز [۳۳]، کافمن[۲۱] آنت[۳۴] الکساندر [۱۹]، سی‌ون‌گانک[۳۵]، همخوانی دارد و با نتایج تحقیقات شفیعی[۳۶] ایماز و همکاران [۳۷]، مک فارلین [۳۸] همخوانی ندارد.

نتیجه‌گیری

نتایج حاصل از این پژوهش با توجه به مقادیر اماره tهر کدام از ابعاد ذکر شده در سطح اطمینان ۹۹ درصد نشان می دهد هر چهار بعد فردی،آموزشی وپژوهشی،سازمانی و محیطی و کلیه مولفه های زیر مجموعه آنها در ارتقای اخلاق حرفه ای دانشجویان موثر است .

الف :مؤلفه‌های فردی: در بررسی این نوع عوامل، دو محور عمده شامل ارزش‌های انسانی و ارزش‌های اخلاقی شناسایی شده‌است. شامل رعایت و توجه به ارزش‌های مذهبی و معنوی، پالایش دل و روحیات از رذائل اخلاقی، آموزش اخلاق فضیلت محور و متخلق بودن به آن در دوران دانشجویی، پایبندی به صداقت، پایبندی به انصاف و عدالت، پایبندی به ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی، پایبندی به کاربرد علم و تحصیل در زندگی شغلی، پایبندی به منافع عمومی و اجتماعی، پایبندی به

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-28]

ارزش‌های والای انسانی در دوران دانشجویی، ایثار و بخشش افراد، مسئولیت‌پذیری در همه ابعاد زندگی، خودکارآمدی و بهره‌گیری از مهارت‌ها، ملاک‌های شخصیت انسانی، تحصیل در رشته مورد علاقه، توانایی برقراری ارتباط مؤثر با استادان و دیگر همکاران، توانمندی و برخورداری از مهارت‌های تصمیم-گیری، هوش اخلاقی و توانایی تشخیص خوب و بد، حساسیت اخلاقی و آگاهی از تأثیر عملکرد ما بر دیگران، علاقه و دلبستگی به کار، شجاعت و جسور بودن در برابر مشکلات ایجاد شده در کار، حس نوع دوستی برای خدمت به دیگران، مسئولیت اجتماعی و داشتن فرهنگ پاسخگویی و خدمتگزاری، انعطاف‌پذیری و سازگاری می باشد.

ب: مؤلفه‌های آموزشی و پژوهشی: اتکاء به توانمندی و تلاش خود در انجام تکالیف و وظایف دوران دانشجویی، آگاه نمودن دانشجویان از عواقب مخاطره انگیز سوء رفتار علمی، تأکید بر مطالعه مستمر در علم و مهارت آموزی به منظور عدم تقلب در امتحانات، پرهیز از کپی برداری از تکالیف انجام شده توسط دیگران در دوران دانشجویی، نظم پذیری در تمامی شئونات آموزشی اعم از حضور به موقع درکلیه برنامه‌های آموزشی و انجام به موقع و مناسب تکالیف در دوران دانشجویی، همکاری و تعامل دانشجو با دانشجویان کوشا در دوران دانشجویی، شرکت در فوق برنامه‌های علمی و عملی در دوران دانشجویی، ارائه بازخورد سازنده، درست، منصفانه و به موقع به دانشجو در طول فعالیت آموزشی، تشویق و تنبیه به جا و متناسب دانشجویان، تعهد نسبت به انجام پژوهش و نه صرفاً رفع تکلیف، علاقه فردی و انگیزه مثبت برای انجام پژوهش‌های علمی دانشجویی، رعایت مستندسازی و پرهیز از جعل یا تحریف یافته‌های پژوهشی دیگران می باشد.

ج:مؤلفه‌های سازمانی: با توجه به مأموریت، چشم‌انداز، آرمان‌ها و برنامه استراتژیک تعریف شده هر سازمان و بالاخص دانشگاه‌ها که وجه تمایز بارزی با اهداف و مقاصد هر دستگاه و سازمان دیگر دارد باید با دقت نظر و در چارچوب استراتژی تعریف شده به شکلی کاملاً مشخص با توجه به امکانات داخلی و عوامل اثر گذار تدوین گردد. این مولفه شامل: تدوین منشور و کدهای اخلاقی و آگاهی‌سازی بر ضرورت اجرای آن، ایجاد محیط مناسب یاددهی یادگیری در دانشگاه، وجود و امکان بهره گیری از امکانات و تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی مناسب، ارتقای مهارت‌های اجتماعی، ارزشیابی مستمر استادان در خصوص نحوه کلاس‌داری و پای‌بندی به اصول علمی، ارزشیابی مستمر استادان در خصوص نحوه تدریس و پرهیز از ائتلاف وقت در کلاس، ارزشیابی مستمر و دقت در رفتار دانشجویان توسط استادان، رعایت اصل انضباط و مدیریت زمان توسط استادان، تسهیل در اجرای قوانین و مقررات دانشگاه، نوع رفتار و برخورد استادان با یکدیگر، نوع رفتار و برخورد استادان با دانشجویان، رعایت عدالت در نمره دهی دانشجویان، نوع نگرش و برخورد استادان با رعایت اصل صداقت علمی توسط دانشجویان، ارتقای مهارت‌های کار جمعی، پای‌بندی مسئولان و استادان دانشگاه به رعایت قوانین و مقررات، می باشد.

د:مؤلفه‌های محیطی: در حوزه عوامل محیطی به دو شاخصه مهم قانون و ویژگی‌های اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی باید توجه خاص داشت. نگاه یکسان و به دور از تبعیض، رعایت حقوق انسانی افراد، امکانات محیطی سازمان و دانشگاه، تأثیر بی بدیل رفتارهای مدیریتی و در دانشگاه اعضای هیئت علمی از مقولات و متغیرهای حائز اهمیت در تدوین منشور اخلاقی است.

این مولفه شامل: شامل نهادینه سازی اخلاق از دوران تحصیل ابتدایی و متوسطه، رفع موانع فیزیکی و روانی در محیط کار، توازن بین حدود انتظارات و اختیارات از افراد، ایجاد فضای قدردانی از اقدامات شایسته، عوامل اقتصادی، عوامل سیاسی، عوامل فرهنگی جامعه می باشد.

نتایج سؤال دوم پژوهش یعنی روابط بین مؤلفه‌های درونی و بیرونی بر اخلاق حرفه‌ای دانشجویان نشان داد میانگین واریانس تبیین شده برای متغیر اخلاق حرفه‌ای (۰/۸۵۷) شده است که از مقدار همبستگی این متغیر با سایر متغیرها بیشتر است. همان طور مشخص است، مقدار ریشه دوم شاخص میانگین واریانس تبیین شده، برای تمامی متغیرها، از همبستگی آن متغیر با سایر متغیرها بیشتر است. پایین قطر اصلی ضرایب همبستگی پیرسون نشان داده که ضریب مثبت نشان دهنده رابطه مثبت و مستقیم و ضریب منفی نشان دهنده رابطه منفی و معکوس بین دو متغیر می‌باشد. تمامی ضرایب در سطح خطای کمتر از ۰/۰۵ معنادار می‌باشد. نتایج تحقیق با نتایج قاضی و همکاران [۲۷]، باب الحوائجی و قربانی[۲۸]، کلانتری[۱۳] نکاوند [۲۹]،عباس‌زاده و همکاران [۳۰]،آرین‌پور [۳۹]، سیروس قنبری و همکاران[۱۶]، عباس زاده و مصباحی [۳۱]، مایر [۳۲]،آدسیل ام‌عمران و اسنی‌آرآیوبامی [۲۰] کافمن [۲۱]، آنت [۳۴] همحوانی دارد و با نتایج تحقیقات ایماز وهمکاران [۳۷] جولایی [۴۰]، کاووسی و شاهعلی [۱۴]، همخوانی ندارد.

بررسی سؤال سوم پژوهش یعنی سهم هر یک از مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای نشان داد که تمامی شاخص‌های مربوط به عوامل فردی از مقادیر تی (بیشتر از ۱/۹۶) و بار عاملی (بیشتر از ۰/۴) مورد قبولی برخوردارند و برای عوامل فردی شاخص‌های مناسبی محسوب می شوند. همچنین نتایج تحلیل عاملی نشان

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-28]

می دهد که تمامی شاخص های مربوط به عوامل پژوهشی و آموزشی از مقادیر تی (بیشتر از ۱/۹۶) و بار عاملی (بیشتر از ۰/۴) مورد قبولی برخوردارند و برای عوامل پژوهشی و آموزشی شاخص‌های مناسبی محسوب می شوند. نتایج تحقیق با نتایج قاضی و همکاران [۲۷]، باب الحوائجی و قربانی [۲۸]، کلانتری[۱۳] ، نکاوند [۲۹]، عباس‌زاده و همکاران [۳۰]، کاووسی و شاهعلی (۱۴)، عباس‌زاده، مصباحی[۳۱]، جباری و همکاران [۴۱]، مایر [۳۲]، کافمن [۲۱]، آنت [۳۴] همخوانی دارد و با نتایج تحقیقات شفیعی [۳۶]، ایماز وهمکاران [۳۷] بستانی [۴۲] مک فارلین [۳۸] همخوانی ندارد. در خصوص عوامل سازمانی نشان داد تمامی شاخص‌های مربوط به عوامل سازمانی از مقادیر تی (بیشتر از ۱/۹۶) و بار عاملی (بیشتر از ۰/۴) مورد قبولی برخوردارند و برای عوامل سازمانی شاخص-های مناسبی محسوب می‌شوند. درخصوص عوامل محیطی مشخص شد که تمامی شاخص های مربوط به عوامل محیطی از مقادیر تی (بیشتر از ۱/۹۶) و بار عاملی (بیشتر از ۰/۴) مورد قبولی برخوردارند و برای ساختار سازمانی شاخص‌های مناسبی محسوب می‌شوند. نتایج تحقیق با نتایج قاضی و همکاران [۲۷]، باب الحوائجی و قربانی[۲۸]، کلانتری [۱۳] نکاوند [۲۹]، عباس‌زاده و همکاران[۳۰]، کاووسی و شاهعلی(۱۴)، قنبری و همکاران[۱۶] عباس‌زاده، مصباحی[۳۱]، میرمقتدایی و همکاران[۴۳]، مایر[۳۲]، کافمن[۲۱]، آنت[۳۴] الکساندرفیل [۱۹] همخوانی دارد و با نتایج تحقیقات ایماز وهمکاران [۳۷] جولایی [۴۰] جباری و همکاران [۴۱]، مک فارلین [۳۸] همخوانی ندارد.

با بررسی تحقیقات داخلی و پژوهش‌ها ومطالعه منابع و کتاب-های خارجی مرتبط با موضوع محقق به این نتیجه رسیده‌است که در حوزه اخلاق حرفه‌ای دانشجویی تحقیق جامعی انجام نشده‌است.

بنابراین با ارائه چند نکته روش‌شناسانه از پژوهش، پیشنهاداتی برای محققین آینده مطرح می‌شود. امید است که با انجام گام-های دیگر تحقیقی، اقدامات کامل‌تری انجام گیرد و یافته‌های تحقیقاتی بیشتری به دست آید: سطح تحلیل مطالعه حاضر در سطح دانشگاه‌ها است و مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی استان تهران است. با توجه به اینکه تنوع کارکردی سازمان‌های آموزشی و دانشگاه‌ها متفاوت است، توصیه می‌شود در دیگر مراکز مشابه نیز این پژوهش انجام شود. با این توصیف، مدل نهایی اخلاق حرفه‌ای ممکن است در هر سازمان آموزشی و دانشگاهی متفاوت باشد. این مطالعه در دانشگاه آزاد اسلامی استان تهران اجرا شده‌است. ولی باید جهت امکان تعمیم آن در دیگر دانشگاه‌های کشور نیز تحقیقات مشابهی صورت گیرد. گرچه ممکن است مدل اخلاق حرفه‌ای در دانشگاه‌های مختلف کشور متفاوت باشد. با توجه به مسئولیت-های متعدد و زیاد افرادی که پژوهشگر جهت پاسخ‌گویی به سوالات پرسشنامه انتخاب کرده‌است، توصیه می‌گردد در تحقیقات آتی، اخلاق حرفه‌ای محوری به تعداد کمتری توجه شود. در مقابل غنای استخراج روش‌های توسعه اخلاق حرفه‌ای افزایش یابد. یکی از ایرادهای جدی به مدل‌های نظری فرهنگی و اخلاقی، شناسایی ارتباط میان ابعاد و مؤلفه‌های فرهنگی واخلاقی می‌باشد. البته در این پژوهش با توجه به تعریف مدل اخلاق حرفه‌ای که ارائه گردیده‌است، مشکل چندانی ندارد. لکن توصیه می‌گردد در تحقیقات آتی ارتباط میان هر یک از ابعاد در مدل اخلاق حرفه‌ای به طور دقیق‌تری بررسی شود.

سپاسگزاری

پژوهشگران از اساتید محترم راهنما و مشاور و کلیه نخبگان و اساتید گرامی و همکاران محترم اقای دکتر پارسا و خانم دکتر عبود زاده که درتکمیل پرسشنامه ها و انجام این تحقیق همکاری داشته اند کمال قدر دانی و تشکر را دارند .

ملاحظات اخلاقی

کلیه نویسندگان متعهد بودند که در نگارش و اجرای پژوهش تمامی ملاحظات و استانداردهای اخلاقی را رعایت نمایند.

مقاله حاضر برگرفته از پایان نامه دکتری آموزش عالی مصوب مورخه ۱۳۹۴/۱۱/۲۶ شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده مدیریت و اقتصاد علوم تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی تهران است

تضاد منافع

انجام این تحقیق و امتیازات علمی و پژوهشی حاصل از آن با منافع مادی و معنوی هیچ شخص یا گروه و نهادی در تعارض نمی باشد.

منابع

1. Ali Ahmadi, A. [The trades are followed by professional ethics.] The Iranian Islamic lifestyle model of the Secretariat of the Supreme Council of the Cultural Revolution. Tehran-Iran, 2014

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-28]

2. Gharamaleki, A. [Ethical organizations in business] Demnted Publications – Qom, Iran, the Seventh edition, 2021.
3. Sadeghi Zadeh K The professional ethics of specific notes of the secretariat of the Supreme Council of the Cultural Revolution, Tehran –Iran, 2014.
4. Sangoo A, Rayej F, Parsaei F, Ghana S, Joybari L. The Experiences and Perspectives of Medical Students on Students Ethical Behaviors. J Med Education, 5 (8) :27-35 27. Journal of Medical Education Development. Zanjan University of Medical Science, 2012.
5. Arasteh H , Azizi Shamami M, Jafari-Rad A. A Study of Ethical Intelligence of Student Journal of Culture Strategy Volume 3, Issue 10-11Autumn, 2010 Pages 201-214
6. -Farasatkhah M .Scientific ethic,Akey for improving higher education. Iranian Journal of Ethics in Science &Technology (2007) ;(1)pp13-27.(In perssian)
7. Najafi M. Jafari Harandi R, Maleki.H.7-Farmahini Farahani M.Evaluation of the dimensions of professional ethics teaching faculty members from the viewpoint of medical students in Shahed university (۲۰۱۶) Journal Development of Education in Medical sciences Vol21,pp93-102
8. Hoseiny N. Abbasi. E. SolutionsProfessional in organizations from the viewpoint of religious teachings(2012-2013, Fall & Winter)Islam &pazhoheshhaye Modiriyaty, Vol.2. No.1pp 129-154 2012-13
9. Makarem Shirazi, N. Ethics in Quran. Journal of Payam-E-Quran, second period, Qom Seminary Puplication pp 1-11. 2005
10. Farhood, D. A review of ethics history. Journal Ethics in Science and Technology, (2007) No1 & 2 pp1-3.
11. Golmohammadi. R.Ethic oblications in university Education.Hamadan Medical university Puplication pp 47-50. 2010.(In Persian)
12. Imanipour Masoomeh &Yazdani Shahra.Professional ethics in higher education: dimensions and constructs(Spring 2018)pp 272-284
13. - Kalantari S. Presenting a model for promoting student ethics of Islamic Azad University (2017)Journal Ethics in science &Technology. (2017)12 Num 3 pp1-10
14. Shah Ali M *, Rashidpour A, Kavusi.S, Etebaariyan. A. The Pattern of Implementation of Professional Ethics in Iranian Organizations. Urban Management Quarterly 39, pp. 405-393
15. Ghasem zadeh A,zaavar T,mahdiuon R ,Rezaee A .Relation between professional ethics with social responsibility and individual accountability :mediating rol of serving culture. ,(2014) Journal Ethics in science &Technology;9(2):2 pp 1-8(in Persian)
16. Ghanbari.S, Mohammadreza,A .Beheshti rad. R, Soltananzadeh. V. Professional ethics of faculty members and its relationship with higher education quality,(Summer 2015) ethics in science and, Technology Volume 10, Number; Page (s) 40 -50-
17. Zohoor H ,1 Khalaj M. Pillars of Engineering Ethics:Iranian Journal of Engineering Education(Scientific – Research);2010Num46pp83-97
18. Mirkamali . M. Ethics and Educational Responsibility in Management (2003)Psychology &educational Science Journal;32(1):pp201-221(in Persian)
19. Andre Feil. A Liciane Diehl &Rogerio jose schuck. professional ethics and accounting students:analysis of the intervening variables(۲۰۱۷).Cadernos Ebape.BR vol .15 Num2 Rio de Janeiro. http://dx.doi.org /10.1590/1679-395
20. Adesile M. Imran&, Oseni R. Ayobami Ph.D "Academic Dishonesty among Tertiary Instiurion Students: An Exploration of the Societal Influences Using SEM Analysis" (2011).. International Journal of Education, 3: 1- Retrieved from http://dx.doi.org/10.5296/ij.v3i2.636.
21. Kaffman, & Young, M. Y., F Digital plagiarism: An experimental study of the effect of instructional goals and copy-and-paste affordance). 2015). Journal Computers & Education, Num83,pp 44-56 .
22. Jackling, B. ; Cooper, B. ; Leung, P. Dellaportas, S. Professional accounting bodies perceptions of ethical issues, causes of ethical failure and ethics education (, 2007) Journal. Managerial Auditing, v. 22, n. 9, p. 928-944
23. O'Leary, C. Semester-specific ethical instruction for auditing students (2012) Managerial Auditing Journal, v. 27, n. 6, p. 598-619
24. KERMIS, G. F.; Kermis, M. D. Financial reporting regulations, ethics and accounting education. Journal of Academic and Business Ethics, v. 8, p. 1-14, 2014
25. Ruckert, F. Q. A colonização alemã e italiana no Rio Grande do Sul: uma abordagem na perspectiva da história comparada. Revista Brasileira de História & Ciências Sociais, v. 5, n. 10, p. 203-225, 2015.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-28]

26. Kish-Gephart, J. J.; Harrison, D. A.; Trevno, L. K. Bad apples, bad cases, and bad barrels: meta-analytic evidence about sources of unethical decisions at work.(2010) Journal of Applied Psychology, v. 95, n. 1, p. 1-31,

27. Ghazi S, Mehrdad H, Daraei M. Designing a Professional Ethics Model for Doctors: The Delphi Model. Yafte. (2018); 20 (2) :62-75

28. Bab Alhavaaeji M.Ghorbaani . M.J. Designing A Comprehensive Model for Developing the Charter of Ethics and Corporate Social Responsibility (2018) khodroo Journal n. 127 pp 47-53 Automotive Industry Journal Num 9 pp138-139 .(۲۰۱۸)

29. 29- Nekavand . M, Jafari, P, Arasteh, H. A model for academic enthusiasm promotion of students of Islamic Azad University of Medical Sciences(2017), Tehran (dissertation)

30. Abbaszadeh M, Banifatemeh H, Alizadeh-Aghdam M B, Boudaghi A. The underlying commitment factors influencing research ethics among graduate students in Tabriz University: a Grounded Theory approach. IRPHE(. 2016) ; 22 (1) :75-98

31. Abbaszadeh. A. ,Mesbahi M.system model of Professional behavior in supreme¬¬ education. Bioethics Journal (2013) Vol 3, No10pp11-34(in persian)

32. Liisa Myyry & Klaus Helkama(The Role of Value Priorities and Professional Ethics Training in Moral Sensitivity,(2002) Journal of Moral Education, Volume 31, - Issue 1

33. Schultz, M. (2014): Teaching and assessing ethics and social responsibility in undergraduate science QUT Faculties and Divisions (2014) Journal of Learning Design Science & Engineering Faculty a position paper., 7(2), pp. 136-147

34. Thomas G .A. ABPP PI ;Six ways to creat a culture of ethics in any organization (۲۰۱۵)
, V. 5, n.3, pp.46-54.

35. Se Won Kang ,The influence of ethics education on awareness of nursing students with no clinical experience regarding the code of ethics: A case study(2017)(Dongseo University Busan South Korea Journal of Nursing Education and Practice)

36. Shafiee. F.,Zolfaghary zaferaani R,Kalaantari M. The effect of professional ethics on job performance due to the mediating role of Religion in work (case study: Teachers of Education in Hamadan Province);(2018) Volume 12 Special Spring letter pp985-1008

37. Imaz M, Eteraf-Oskouei T, Najafi M. Evaluation of Pharmacy Professional Ethics in Drugstores and Its Improvement Strategies from the Viewpoint of Students and Faculty Members of Tabriz School of Pharmacy. ijme. 2018; 11 (1) :65-79

38. -Macfarlane Bruce Jingjing Zhang Annie Pun (China University) Academic integrity: a review of the literature Studies in Higher Education(2014). Journal Studies in Higher Education Volume 39 - Issue 2 PP 339-358

39. -Aariyan poor Mahlaa&Mehraabi Naahid;Obligations & Strategies of Professional Ethic in Higher Education System (2017)Journal. Ethics in science and Technology. 11(4):pp17-23

40. Joolaee Soodabeh;. The necessity of using new approaches in teaching professional ethics to medical students(2017) 19th Congress of Medical Education(In Persian).

41. Jabari .H , ,Road. F.Ramezani. A..Effect of Culture on the Moral Elicit of Accounting Students(2009) Journal of Cultural Managegment:Fall,Volume3,Number5 pp 85-101

42. Bostani S. Strategies to promote professional ethics in nursing education system . Development Strategies In Medical Education (DSME). 2015; 2 (2) :13-22.

43. Mirmoghtadaei. Z ohreh S,Ahmadi S ,Soleymaani M, A; : Explanation of Professional clinical of medical students (2013) Research in Medical Education

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-28]